

Lisy – perspektywy hodowli

Małgorzata Piórkowska

*Instytut Zootechniki Państwowy Instytut Badawczy,
Dział Ochrony Zasobów Genetycznych Zwierząt, 32-083 Balice k. Krakowa*

Mimo że w ostatnich latach coraz mniejsza część społeczeństwa zajmuje się hodowlą i chowem zwierząt, produkty zwierzęce nadal stanowią ważny element ludzkiego życia. Zaporzebowanie na skóry zwierząt futerkowych zależy od wielu czynników. Wielkość produkcji, jak i obrót skórą ulegają ciągłym wahaniom w zależności od sytuacji na światowym rynku futrzarskim. Okresy koniunktury i dekonunktury stymulują wzrost i spadek produkcji, a moda na futra i nasycenie nimi rynku odgrywają pierwszoplanową rolę. Dobra jakość okrywy włosowej skór zwierząt futerkowych pochodzących z hodowli fermowej w dużym stopniu decyduje o opłacalności produkcji. Najlepszą miarą jakości skór jest używana za nie cena aukcyjna, która jest wypadkową wielkości – rozmiaru futerka, jak i jakości

Fot. 1. Lis pustynny – fenek (fot. archiwum)
Fig. 1. Fennec fox

Fot. 2. Lis pospolity (fot. archiwum)
Fig. 2. Common fox

okrywy włosowej (Kokkola, 2007). Odbiorcami produkowanych skór są głównie producenci konfekcji futrzarskiej, którzy poprzez lansowaną modę kształtują popyt na futra i dodatki futrzarskie. Przykładem coraz szerszego zapotrzebowania na asortyment futrzarski jest wykorzystanie skór do aranżacji wnętrz, obić meblarskich czy galanterii użytkowej (Barabasz, 2008). Świadczy to o wszechstronnym ich zastosowaniu i dlatego należy wykorzystać okazję do jeszcze większego rozprzagalnienia skór.

Fot. 3. Lis polarny (fot. archiwum)
Fig. 3. Arctic fox

Jednym z najważniejszych gatunków hodowlanych zwierząt futerkowych, tak w kraju jak i na świecie, jest lis. Na świecie żyje około 35 różnych gatunków lisów. Jednak tylko dwa: lis polarny i lis pospolity, ich odmiany mutacyjne oraz mieszańce są utrzymywane w chowie klatkowym. Oba gatunki lisów: lis polarny (*Alopex lagopus* L.) i lis pospolity (*Vulpes vulpes* L.) należą do rodziny psowatych i są ssakami mięsożernymi palcnogimi. Zamieszkują one prawie wszystkie kontynenty.

Lis polarny (zwany dawniej piesakiem, pieścem) zamieszkuje północne obrzeża strefy arktycznej lądu stałego Europy, Azji, Ameryki Północnej oraz wyspy Oceanu Lodowatego Północnego.

Lis pospolity w stanie dzikim zasiedla olbrzymie obszary Europy, Azji, Ameryki Północnej i Afryki Północnej. Lisy należą do zwierząt monoestrycznych i sezonowo rozmnażających się, tzn. że do kopulacji, zapłodnienia i ciąży może dojść tylko raz w roku, w określonej porze.

Odmiany barwne lisa polarnego

Lis polarny charakteryzuje się masą ciała wynoszącą 6–8 kg oraz długością ciała mierzoną od czubka nosa do nasady ogona w granicach 55–75 cm, ogona 25–50 cm. Samica rodzi w miocie do 20 młodych, średnio 7 sztuk, o masie ciała 50–90 g. Lisięta rodzą się ślepe, głuche i bezzębne. Dojrzałość fizyczną osiągają

w wieku 4 miesięcy, a płciową pod koniec pierwszego roku życia. We włosach lisa polarnego spotyka się ciemny pigment – eumelaninę. Pigment występujący na całej wysokości włosów w podszyciu nadaje tej warstwie zabarwienie, a jego obecność w wierzchołkach włosów pokrywowych tworzy tzw. strefy barwne. Czarne wierzchołki włosów pokrywowych odcinają się od barwy reszty włosa, tworząc na tle jaśniejszego podszycia kontrast barwny zwany woalem. Woal definiuje się jako wystające ponad barwę podszycia wierzchołki włosów pokrywowych. Skupione na głowie włosy pokrywowe z barwnymi wierzchołkami tworzą wokół oczu ciemne obwódki. Pozostaje jednak jasna pręga, biegnąca wzdłuż nosa aż do czoła lisów, która razem z ciemno zakończonymi włosami pokrywowymi tworzy na głowie charakterystyczny rysunek barwny, tzw. „maskę”. Występują trzy odmiany barwne lisa polarnego: niebieski, cienisty i biały.

Fot. 4. Lis polarny niebieski (fot. M. Piórkowska)
Fig. 4. Arctic blue fox

Lis polarny niebieski odznacza się białą ogólną barwą okrywy z pigmentowanymi wierzchołkami włosów pokrywowych, rozmieszczonych równomiernie na stronie grzbietowej. Podszycie jest białe lub z jasnoniebieskim odcieniem. Brak jest wyraźnej pręgi grzbietowej. Okrywa włosowa jest bardzo gęsta, zwłaszcza włosów puchowych.

Lis polarny cieniasty różni się od odmiany niebieskiej znaczną redukcją pigmentacji, zwłaszcza w pokrywie. Ciemno zabarwione wierzchołki włosów pokrywowych wywołują efekt lekkiego woalu na jasnym tle, co określa się jako cienistość lub czynnik „shadow”. Zasięg woalu jest rozmaity, występuje on przeważnie na grzbiecie i bokach, a w mniejszym stopniu na podbrzuszu i ogonie. Barwa lisa cieniastego jest pośrednia między białym a bardzo jasnym typem lisa niebieskiego, z krótkimi strefami barwnymi w pokrywie i małym udziałem włosów pigmentowych w podszyciu.

Lis polarny biały ma białą okrywą włosową tylko w okresie zimy, w lecie zaś jest ona szara lub szarobrazowa. W okrywie włosowej, tj. w podszyciu i pokrywie, występują prawie wyłącznie włosy białe. W obu warstwach występują wprawdzie włosy zawierające pigment, jednak jest ich niewiele. Jest to efekt posuniętej redukcji pigmentacji w futrze.

Odmiany barwne lisa pospolitego

Lis pospolity posiada dużą łatwość przystosowywania się do warunków środowiskowych i jest najbardziej pospolitym, dziko żyjącym drapieżnikiem w Polsce. Lisy pospolite w stosunku do lisów polarnych mają wolniejsze tempo wzrostu. Rodzą się wcześniej, są cięższe przy urodzeniu, jednak dojrzałość fizyczną i płciową osiągają w tym samym czasie. Samica rodzi w miocie od 4 do 6 szczeniąt, o masie ciała 60–150 g. Masa ciała osobników dorosłych waha się od 6 do 10 kg. Długość ciała wraz z ogonem, tzw. kitą, wynosi od 90 do 125 cm. Kita jest długa (30–45 cm) i puszysta, a na jej końcu znajduje się biała kępka włosów, tzw. kwiat. Okrywa włosowa charakteryzuje się umaszczeniem żółtorudym do ciemnorudego, z białoszarymi włosami na wargach, podgardlu, brzuchu i na końcu ogona. Do najbardziej znanych odmian barwnych lisów pospolitych należą: lis srebrzysty, płomienisty, pastelowy i białoszajny.

Fot. 5. Lisy srebrzyste (fot. M. Piórkowska)
Fig. 5. Silver foxes

Lis srebrzysty posiada okrywą włosową jednolicie czarną lub szarą. Włosy pokrywowe są czarne o trzonach strefowo pigmentowanych. Niepigmentowana część włosów (biała strefa – tzw. srebro) zajmuje środkowy odcinek włosów pokrywowych, dając efekt posrebrzenia na grzbiecie i bokach. Zakończenie włosa jest zawsze czarne. Czarny ogon jest zakończony białym kwiatem, czarne są także łapy i brzuch. W zależności od stopnia posrebrzenia rozróżnia się: lisa pełnosrebrzystego, trzy-czwarte srebrzystego, półsrebrzystego i ćwierćsrebrzystego.

Fot. 6. Lis płomienisty (fot. M. Piórkowska)
Fig. 6. Fiery fox

Lis płomienisty odznacza się jednolitą barwą rudoczerwoną (przypominającą barwę płomienia), bez oznak posrebrzenia. Występuje duże zróżnicowanie intensywności barwy rudej, od słomkowej do rudobrazowej. Podgardle i brzuch są białe do ciemnosiwego, ogon rudy z dużą ilością czarnych włosów, zakończony białym kwiatem. Łapy i uszy w części zewnętrznej są czarne.

Fot. 7. Lis pastelowy (fot. M. Piórkowska)
Fig. 7. Pastel fox

Lis pastelowy charakteryzuje się ciemnobrązową okrywą włosową. Włosy pokrywowe na grzbiecie są ciemnobrązowe, a na brzuchu brązowe. Podszycie jest brązowoszare z niebieskim odcieniem. Posrebrzenie na tułowie rozkłada się od połowy długości zwierzęcia aż do nasady ogona. Pysk, łapy, brzuch i ogon (zakończony białym kwiatem) są brązowe. Lisy pastelowe hodowane w połowie lat 80. XX w. i obecnie różnią się przede wszystkim intensywnością zabarwienia (Jakubczak, 2002). Pierwsze pastele odznaczały się jasnobrązowym umaszczeniem z nieznacznym odcieniem rudości. Obecnie preferowany jest typ ciemnobrązowy.

Lis białoszyjny posiada okrywę włosową podobną do lisa srebrzystego, z tym że na głowie występuje zagęszczenie włosów czysto białych w kształcie regularnych plam, z białą

obwódka nosa przechodzącą w strzałę wzdłuż pyska i czoła. Na szyi występuje biały symetryczny kołnierz o szerokości 6–10 cm, przechodzący na podgardle i brzuch. Łapy są białe z czarnymi cętkami lub plamami. Ogon jest czarny, zakończony białym kwiatem.

Historia hodowli lisów

Początek hodowli lisów przypada na wiek XVIII, kiedy stosowano półdzikie rozmnażanie zwierząt pod częściową opieką człowieka. W 1894 r., w Kanadzie, na Wyspie Księcia Edwarda powstała pierwsza ferma lisa, której właściciele, Dalton i Qulton, po pierwszych niepowodzeniach hodowlanych udoskonalili metody selekcji, polepszyli żywienie oraz metody odchowu lisów. Rezultatem ich pracy było uzyskanie na wielkiej aukcji futrzarskiej w Londynie w 1904 r. czterokrotnie wyższej ceny za skórę lisa utrzymywanego w systemie klatkowym od ceny za najlepsze skóry pochodzące z odłowu (Bowness, 1980). Trybulski (1930) podaje, że na londyńskim przetargu futer w 1910 r. Dalton otrzymał za 25 dostarczonych skór przeciętnie po 1386 dolarów za sztukę, przy czym najpiękniejsze futerka uzyskały cenę 2624 dolarów. W wyniku tego sukcesu wzrosło zainteresowanie chowem i rozpoczęto zakładanie nowych ferm.

Fot. 8. Lis białoszyjny (fot. M. Piórkowska)
Fig. 8. White Neck fox

Problem ze zdobyciem materiału zarodowego spowodował, że cena zwierząt wielokrotnie przekraczała podaż. Zamówienia na młode lisy przyjmowano na długi czas przed ich urodzeniem. W przededniu I wojny światowej za parę lisów rozplodowych płacono do 25 tys. dolarów, a odnotowana rekordowa cena sięgnęła nawet 35 tys. dolarów (Trybulski, 1930). Tak wysoka cena zwierząt uniemożliwiała nabycie materiału z własnych funduszy, zmuszając pojedynczych hodowców do organizowania towarzystw akcyjnych dla hodowli zwierząt futerkowych. W okresie wojny hodowla lisów przeżywała wielki kryzys z powodu zamknięcia europejskich rynków futrzarskich. W rezultacie, odnotowano 50% spadek cen na skóry lisów srebrzystych. Po wojnie nastąpił ponowny wzrost zainteresowania hodowlą zwierząt futerkowych. Hodowla lisów srebrzystych, zmonopolizowana przez długi czas przez Kanadę, rozprzestrzeniła się w Europie.

Początki chowu i hodowli zwierząt futerkowych w Polsce sięgają lat międzywojennych, kiedy to powstały pierwsze fermy lisów srebrzystych w 1924 r. na terenie Śląska, a lisów polarnych w 1938 r. w pobliżu Gdańska (Cholewa, 1988). Do wybuchu II wojny światowej pogłowie tych zwierząt osiągnęło wielkość 2000 sztuk. Po wojnie, do 1950 r. zainteresowanie zwierzętami futerkowymi było małe, a nieliczne i o niskiej jakości pogłowie rozwijało się powoli. W następnych latach wzrosło zainteresowanie lisami polarnymi, których nie hodowano za oceanem w związku z większą opłacalnością hodowli nerek. Moda na lisy polarne spowodowała, że zaczęły one wypierać z rynku lisy srebrzyste. W latach 60. XX w. bardzo modne stały się lisy polarne niebieskie i wówczas Polska weszła ze swymi skórami na światowy rynek futrzarski. Spowodowało to wzrost podaży skór oraz duże komplikacje w obrocie tym surowcem. Zaletą polskich skór był ich rozmiar, odznaczały się one jednak mniejszą gęstością i elastycznością podszycia, nieczystą barwą oraz sfilcowanym włosem. Zawirowania w rozwoju tej branży spowodowane były dużą zmiennością koniunktury i opłacalności chowu poszczególnych gatunków oraz brakiem odpowiedniego przygotowania fachowego. W latach 80. nastąpiło załamanie rynku skór lisów polarnych. W latach 90.

światowa produkcja skór lisów wynosiła ogółem 4,4 mln sztuk, z czego Polska wyprodukowała 950 tys. skór.

W tabeli 1 przedstawiono dane dotyczące liczby ferm, samic i potomstwa objętych oceną wartości użytkowej i hodowlanej w stadach lisów polarnych i pospolitych ogółem (dane łączne dla lisów srebrzystych, płomienistych, pastelowych i białoszyjnych) za lata 1998–2008 na podstawie danych Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt w Warszawie (Hodowla Zwierząt Futerkowych, 1999–2000, 2001–2009).

W ciągu ostatnich 10 lat nastąpił wyraźny spadek populacji lisa. Stado podstawowe samic lisa polarnego zmniejszyło się o 78,4%, zaś lisa pospolitego o 33,9%. W tabeli 2 przedstawiono dane dotyczące liczby ferm, samic i potomstwa objętych kontrolą użyteczności dla poszczególnych odmian barwnych lisa pospolitego za lata 1998–2008 na podstawie danych Krajowego Centrum Hodowli Zwierząt w Warszawie, a na wykresie 1 przedstawiono wyniki sprzedaży lisów do dalszej hodowli na przestrzeni ostatnich 10 lat (Hodowla Zwierząt Futerkowych, 1999–2000, 2001–2009).

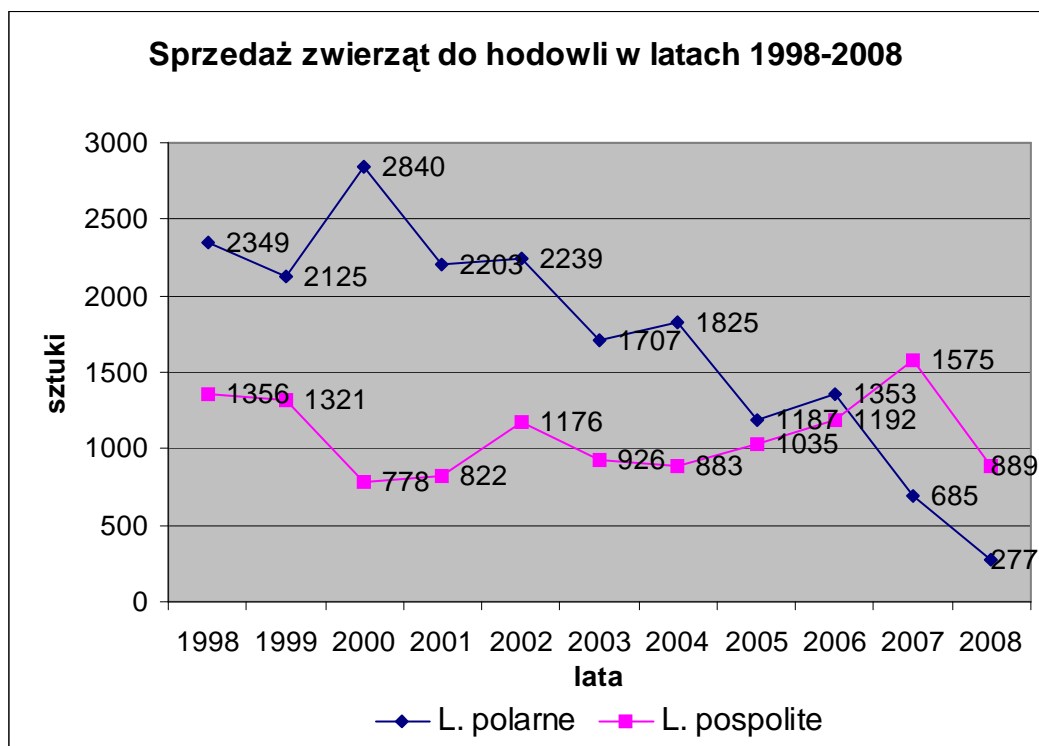
Sprzedaż aukcyjna skór

W 1671 r. w Londynie miała miejsce pierwsza sprzedaż skór na zasadzie licytacji, tzw. aukcja (Cholewa, 1988). Od tego czasu zbycie skór odbywa się w ten sam sposób, na zasadzie przetargu. Na aukcjach sprzedaje się ponad 90% światowej produkcji skór futerkowych. W ostatnim dziesięcioleciu XX wieku krajowe skóry lisie, w stosunku do skór fińskich, uzyskiwały ceny niższe średnio o 20–30% (Sławoń, 1998, 1999, 2000, 2001; Storsul, 1999). Było to wynikiem małego rozmiaru skór, a także wad struktury okrywy włosowej, przede wszystkim zaś niskiej i niezadawalającej gęstości oraz braku czystości barwy, spowodowanej mechanicznymi zanieczyszczeniami (Hryckiewicz, 2004; Sławoń, 1995). Do tego dołączyły wady w konserwacji skór, w połączeniu z niejednorodnym uformowaniem surowca. Kolekcja polskich skór lisich przy takiej samej długości posiadała mniejszą powierzchnię użytkową niż skóry skandynawskie (Blomstedt, 2004; Blomstedt i in., 2004; Hryckiewicz, 2004).

Tabela 1. Liczba ferm hodowlanych, wielkość pogłowia samic oraz młodzięzy poddanej ocenie w stadach lisów polarnych i pospolitych w latach 1998–2008

Table 1. Number of breeding farms, females and young foxes tested in herds of arctic and common foxes during 1998–2008

Rok Year	Liczba ferm objętych kontrolą Number of farms tested		Łączna liczba samic objętych kontrolą (szt.) Total number of females tested (head)		Potomstwo poddane ocenie (szt.) Number of offspring tested (head)	
	lisy polarne arctic foxes	lisy pospolite ogółem total common foxes	lisy polarne arctic foxes	lisy pospolite ogółem total common foxes	lisy polarne arctic foxes	lisy pospolite ogółem total common foxes
1998	79	63	17669	7625	8926	5944
1999	53	53	9344	6059	5799	4244
2000	48	44	8616	4835	6547	4379
2001	49	43	8910	4638	6476	3482
2002	50	41	9859	4759	6491	4438
2003	48	44	9984	5691	4997	4260
2004	49	42	9650	5524	4391	3333
2005	46	40	9206	5799	3669	3673
2006	35	39	7324	6040	3059	4162
2007	34	41	6155	5923	2083	4605
2008	21	34	3817	5038	1574	3508

Wykres 1. Sprzedż lisów (polarnych i pospolitych) do hodowli w latach 1998–2008

Graph 1. Sales of foxes (arctic and common) for breeding during 1998–2008

Tabela 2. Liczba ferm hodowlanych, wielkość pogłowia samic oraz młodzięzy poddanej ocenie dla poszczególnych odmian barwnych lisa pospolitego w latach 1998–2008
 Table 2. Number of breeding farms, females and young common foxes tested according to colour variety during 1998–2008

Rok Year	Liczba ferm objętych kontrolą Number of farms tested				Łączna liczba samic objętych kontrolą Total number of females tested				Potomstwo poddane ocenie (szt.) Number of offspring tested (head)			
	lisy pospolite common fox				lisy pospolite common fox				lisy pospolite common fox			
	srebrzyste silver	plamieniste fiery	pastelowe pastel	białoszyjne white neck	srebrzyste silver	plamieniste fiery	pastelowe pastel	białoszyjne white neck	srebrzyste silver	plamieniste fiery	pastelowe pastel	białoszyjne white neck
1998	59	3	1	1	7356	125	118	26	5834	36	59	15
1999	48	3	1	1	5819	105	107	28	4090	18	63	73
2000	42	1	-	1	4794	15	-	26	4292	10	-	61
2001	39	2	1	1	4579	15	11	33	3358	5	18	101
2002	37	2	1	1	4686	15	20	38	4328	15	19	76
2003	40	2	1	1	5592	20	28	51	4127	22	20	91
2004	38	2	1	1	5405	20	38	61	3182	19	27	105
2005	36	2	1	1	5674	20	40	65	3573	47	27	26
2006	33	3	2	1	5741	105	128	66	3834	156	141	31
2007	35	3	2	1	5610	115	130	68	4372	127	92	14
2008	29	2	2	1	4783	67	120	68	3269	97	106	36

Fot. 9. Skóry lisa pospolitego srebrzystego
(fot. M. Piórkowska)
Fig. 9. Skins of common silver fox

Porównując jakość skór na przestrzeni kilku lat, można stwierdzić wyraźny postęp zarówno w rozmiarze, jak i strukturze okrywy (Hodowla..., 2001–2009; Hryckiewicz, 2004; Lindh, 2000; Lohi, 1997). Znacząco wzrósł udział skór w rozmiarach 40 i 30, jak również o rozmiarze 50 (>133 cm) (Catalogue No. 1, 1988; Lindh, 2000; Valkosalo, 1987). Poprawie uległy również gęstość i wyrównanie okrywy włosowej, szczególnie na brzuchu. W efekcie wzrosła pełnowartościowa powierzchnia użytkowa skór. Przy obecnie stosowanych w kulinarnym handlu technikach wykorzystania skór, nowoczesnych, lekkich i często dwustronnych futerkach, coraz ważniejsza jest jakość tkanki skórnej i jej właściwości (Blomstedt, 2004; Lohi, 1997). Obecna moda wymaga od skór lisich dobrej jakości okrywy włosowej, jedwabistości włosa i lekkości. Różnice w cenach pomiędzy skórami najlepszymi i niższej jakości są duże

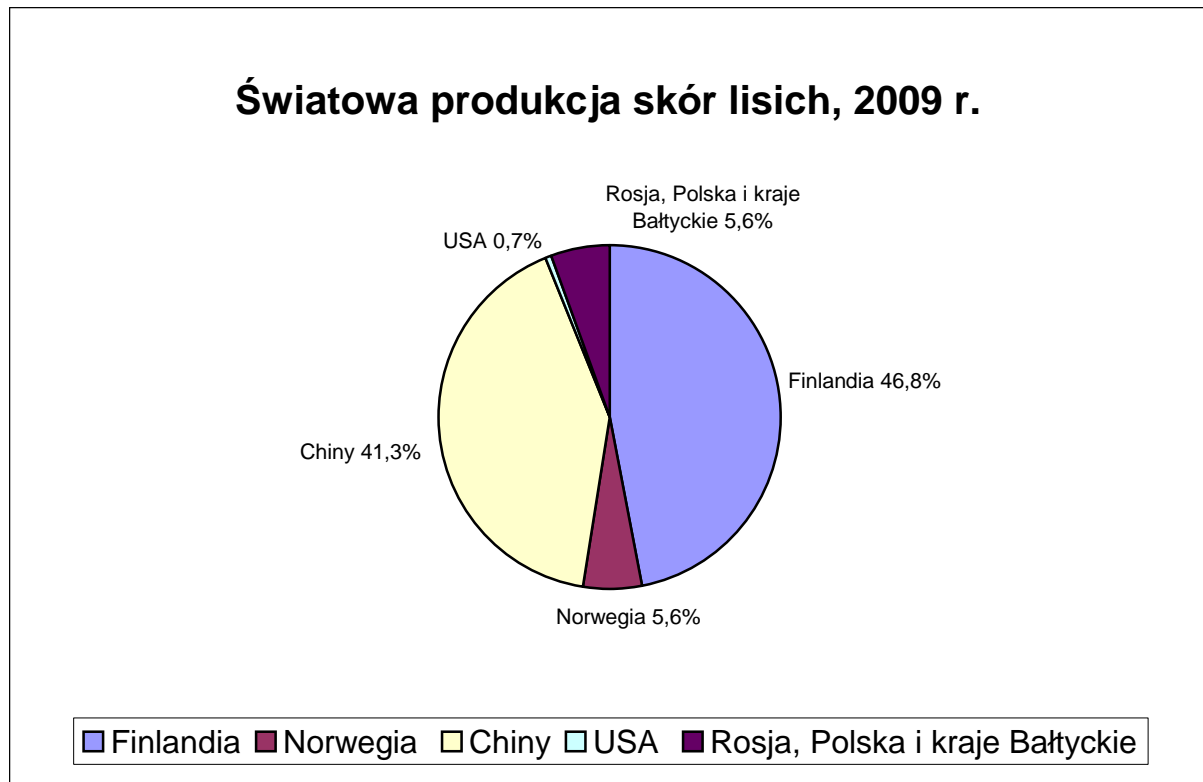

Fot. 10. Skóry lisa marmurkowego, krzyżaka, pastelowego i płomienistego (fot. M. Piórkowska)
Fig. 10. Skins of marbled, cross, pastel and fiery fox

i wynoszą do 15% w zależności od rozmiaru (Kokkola, 2007, 2009). Postęp w jakości produkowanych skór jest rezultatem konsekwentnej selekcji, jak również doskonalenia metod żywienia.

Od kilku lat ceny skór lisów polarnych są niskie i nie zachęcają do dalszego rozwijania ich produkcji. Używa się ich głównie na obszycia, co determinuje i preferuje popyt na skóry duże, gęste, o średnio długim włosie, tzw. skóry ciężkie. Typ barwy i jej czystość z uwagi na powszechne farbowanie skór na różne kolory mają obecnie mniejszy wpływ na cenę. Głównymi odbiorcami tego asortymentu skór są kupcy z Rosji, Turcji oraz Chin (Barabasz, 2008; Storsul, 1999). Popyt na skóry lisów polarnych i ich cena zależą więc od sytuacji w wymienionych krajach, od ich własnej produkcji, czy od przebiegu zimy. Pewnym zainteresowaniem cieszą się nadal skóry lisów cieniastych oraz blue-frost (mieszkańców).

Światowa produkcja skór lisich, 2009 r.

Wykres 2. Światowa produkcja skór według Oslo Skinnauksjoner per tlf. okt. 09 (www.pelsut.no)
Graph 2. World production of skins acc. to Oslo Skinnauksjoner per tlf. okt. 09 (www.pelsut.no)

Znajdują one zastosowanie w przemyśle lekkim jako atrakcyjny materiał na dodatki futrzarskie. Preferowane obecnie skóry powinny być lekkie i jedwabiste. Popyt na skóry lisa shadow wzrósł dzięki wprowadzeniu nowych metod farbowania, które jednak wymaga od skór zarówno dobrej jakości, jak i czystości okrywy.

Największym producentem skór lisich na świecie jest obecnie Finlandia. Średnia cena fińskich skór lisów niebieskich w 2009 r. na aukcji marcowej w Helsinkach wynosiła 42 €, polskich zaś 29,80 € (Hryckiewicz, 2009). Aukcja wrześniowa przyniosła średni wzrost cen lisów cienistych o 15%, zaś cena fińskich skór lisów niebieskich wyniosła 57 €. Zwiększenie popytu oraz odnotowany około 25–30% wzrost cen lisów niebieskich spowodowane były znaczną obniżką produkcji tych skór w Chinach. Spadła ona w tym kraju z 6–8 mln skór w 2006 r. do 1,5 mln w 2009 (Kokkola, 2009). Było to spowodowane przede wszystkim wzrostem kosztów pro-

dukcji, w szczególności zaś kosztów paszy.

W nadchodzących latach przewiduje się poprawę na rynku skór lisów niebieskich związaną z sytuacją w Chinach (zmniejszenie produkcji krajowej) i Rosji (poprawa sytuacji gospodarczej). Również dom aukcyjny SAGA FURS, styliści i projektanci mody, lansując nowe techniki garbowania, bielenia i farbowania, a także sposoby wykorzystania skór lisów niebieskich i innych typów lisów do nowych kolekcji mody, mają ogromny wpływ na przyszłość branży. Rezultaty te można zobaczyć na corocznych targach futrzarskich w Mediolanie, Hongkongu, Frankfurtach.

W tabeli 3 przedstawiono średnioroczne ceny skór lisów na aukcjach w Helsinkach za lata 1998–2008 (Hryckiewicz, 2009; Kokkola, 2009; Skinpolex, 2003, 2004; Sławoń, 1995, 1998, 1999, 2000, 2001; www.ffi.fi; www.kopenhagenfur.com; www.pelsut.no; www.skinpolex.com.pl).

Tabela 3. Średnie ceny skór lisów polarnych na aukcji w Helsinkach w latach 1998–2008
 Table 3. Mean prices of arctic fox skins at Helsinki auctions during 1998–2008

Gatunek <i>Species</i>	Średnie ceny skór w poszczególnych latach <i>Mean prices of skins by year</i>										
	1998	1999	2000	2001*	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
	(USD)	(USD)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)	(€)
Skóry fińskie – Finnish skins											
Lisy niebieskie: – <i>Blue foxes</i> :											
50	-	-	123,2	119,4	91,8	63,3	69,4	68,7	70,6	47,5	54,5
40	85,6	72,8	109,1	105,1	78,4	55,2	55,9	54,2	56,3	39,9	45,6
30	71,9	57,5	86,0	88,5	62,6	45,4	45,6	44,5	48,0	34,0	39,0
20	57,3	45,0	68,9	75,6	54,3	39,2	36,1	36,0	42,1	28,5	31,8
0	45,0	30,0	-	64,5	44,9	27,0	29,7	24,0	33,7	23,9	20,5
Lisy shadow – <i>Shadow foxes</i>	73,3	47,3	91,8	108,2	85,3	63,6	68,3	69,2	57,7	42,4	49,2
Lisy srebrzyste – <i>Silver foxes</i>	80,8	48,8	61,5	100,1	91,1	114,2	99,1	117,0	106,9	80,3	89,7
Skóry polskie – Polish skins											
Lisy niebieskie typu polskiego: <i>Blue foxes, Polish-type</i> :											
40	-	-	-								
30	77,9	27,5	42,5								
20	42,0	20,0	40,2								
0	36,0	15,5	36,0								
1	26,1	12,0	29,3								
Lisy shadow – <i>Shadow foxes</i>	43,3	23,4	47,2								
Lisy niebieskie typu fińskiego: <i>Blue foxes, Finnish-type</i> :											
50	-	-	85,2								
40	73,9	60,0	73,5								
30	67,5	49,0	63,7								
20	54,4	38,0	52,3								
0	47,6	29,0	42,0								
1	-	24,0	36,3								
Lisy shadow – <i>Shadow foxes</i>	-	-	76,8								

*Od tego roku wszystkie gatunki polskich skór oferowane były w kolekcji skandynawskiej (lotowane łącznie ze skórami innych dostawców).

* Since 2001, all varieties of Polish skins have been offered in the Scandinavian collection (in lots with skins from other suppliers).

Fot. 11. Ogony lisie farbowane (fot. M. Piórkowska)

Fig. 11. Dyed fox tails

Fot. 12. Skóry lisie farbowane (fot. M. Piórkowska)

Fig. 12. Dyed fox skins

Zainteresowanie skórami lisów pospolitych i preferowanie ich przez domy mody gwarantuje im dobry popyt mimo trudnych warunków w gospodarce. W największej ilości sprze-

dawane są skóry lisów srebrzystych, od których wymaga się dobrej gęstości, jedwabistości, średniej długości włosów oraz dobrej czystości okrywy. Najlepsze ceny płacone są za skóry je-

dwabiste. Z tego też powodu norweski typ lisa osiąga znacznie lepsze ceny. Średnia cena polskich skór lisów srebrzystych wynosiła 42,85 €, przy średniej cenie aukcyjnej 69,36 € (Hryckiewicz, 2009).

W bieżącym roku na jednodniowej aukcji Finnish Fur Sales (2.02.2010 r.) średnia cena wszystkich oferowanych lisów srebrzystych wynosiła 76 €, polskich 56 €, a najlepszych norweskich 85 € (www.skinpox.com.pl).

Kryzysy w branży futrzarskiej powtarzają się cyklicznie i muszą być brane pod uwagę przy kalkulowaniu wyniku finansowego fermy. Obecna recesja gospodarcza dotknęła także rynek skór futerkowych. Spadek cen odzwierciedla

globalny kryzys ekonomiczny. Ostra i długa zima pomogła w wielu krajach w sprzedaży skór, jednak niekiedy po znacznie obniżonych cenach. Pomimo słabszych wyników zbytu skór z sezonu 2008/2009, sprzedaż wyrobów futrzarskich była znacznie lepsza od sprzedaży innych artykułów.

Skóry i futra stanowiły pierwsze odzienie człowieka, oprócz dawania ciepła i osłony były ozdobą czy symbolem władzy. Moda ta przetrwała do dziś, a na przestrzeni lat zmienił się jedynie fason szytych futer. Dlatego należy położyć podwaliny pod trwałą akceptację hodowli zwierząt futerkowych jako dziedziny gospodarki, którą należy traktować na równi z hodowlą innych zwierząt gospodarskich.

Literatura

- Barabasz B. (2008). Przyszłość hodowli zwierząt futerkowych. *Prz. Hod.*, 10: 25–27.
- Blomstedt L. (2004). Pälningstidpunkten påverkar blårävens skinneganskaper. *Finsk Pälstidskrift*, 12: 12–17.
- Blomstedt L., Jauhiainen L., Miettinen M., Smeds K. (2004). The influence of pelting time on pelt characteristics in blue fox (*Alopex lagopus*). *Scientifur*, 28, 3: 272–276.
- Bowness R.E. (1980). History of the early mink people in Canada. Canada Mink Breeders Association.
- Catalogue No 1. (1988). Turkistuettajat OY Finnish fur sales CO LTD Auction. 29, 1–3.2.
- Cholewa R. (1988). Chów i hodowla lisów. PWRiL, Warszawa.
- Hodowla Zwierząt Futerkowych (biuletyny z lat 1999–2000). Centralna Stacja Hodowli Zwierząt, Warszawa.
- Hodowla Zwierząt Futerkowych (biuletyny z lat 2001–2009). Krajowe Centrum Hodowli Zwierząt, Warszawa
- Hryckiewicz J. (2004). Etapy skórowania, które wpływają na jakość uzyskanych skór i cen na aukcjach w Helsinkach. *Hod. Zwierz. Fut.*, 18 (20): 36–38.
- Hryckiewicz J. (2009). Aukcja w Helsinkach – Finnish Fur Sales. *Hod. Zwierz. Fut.*, 36: 21–24.
- Jakubczak A. (2002). Evaluation of pastel fox breeding results in Poland – reproduction. *Electronic Journal of Polish Agricultural Universities, Anim. Husb.*, 5, p. 2.
- Kokkola E. (2007). Aukcja w Helsinkach – Finnish Fur Sales. *Hod. Zwierz. Fut.*, 28: 15–16.
- Kokkola E. (2009). Finnish Fur Sales – Aukcja wrześniowa. *Hod. Zwierz. Fut.*, 38: 31.
- Lindh K. (2000). Med kvalitetstänkande in i det nya millenniet. *Finsk Pälstidskrift*, 1–2: 8–11.
- Lohi O. (1997). Niektóre zagadnienia dotyczące jakości skór i okrywy włosowej. *Mat. Inf. Stacji Bad. Zwierz. Fut.*, 1Z, 2/97: 15–19.
- Skinpox Sp. z o.o. (2003). Wyniki sprzedaży skór na aukcji grudniowej. *Hod. Zwierz. Fut.*, 16 (18): 3–5.
- Skinpox Sp. z o.o. (2004). Wyniki sprzedaży skór na aukcji czerwcowej i wrześniowej w Helsinkach. *Hod. Zwierz. Fut.*, 18 (20): 2–5.
- Sławoń J. (1995). Sytuacja na rynku skór futerkowych w sezonie 1994/95. *Zesz. Nauk. Prz. Hod.*, 21: 5–14.
- Sławoń J. (1998). Sytuacja na rynku skór futerkowych w sezonie 1997/98. *Hod. Zwierz. Fut.*, 1: 10–14.
- Sławoń J. (1999). Aukcja wrześniowa kończy sezon 1998/1999. *Hod. Zwierz. Fut.*, 3 (5): 16–17.
- Sławoń J. (2000). Rynek skór futerkowych w sezonie 1999/2000. *Hod. Zwierz. Fut.*, 5 (7): 6–9.
- Sławoń J. (2001). Rynek skór futerkowych w latach: 1991–2001. *Hod. Zwierz. Fut.*, 9 (11): 3–8.

ERROR: ioerror
OFFENDING COMMAND: image

STACK: